

Demokracja lokalna i społeczeństwo obywatelskie

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Socjologia	Cykl dydaktyczny 2025/2026	
Specjalność E-gospodarka	Kod przedmiotu HSOCEGS.II2.05056.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia magisterskie II stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordinator przedmiotu	Tomasz Piróg	
Prowadzący zajęcia	Tomasz Piróg	
Okres Semestr 2	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 5
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30 Ćwiczenia audytoryjne: 15	

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
W1	Zna i potrafi wyjaśnić przemiany zachodzące we współczesnej Polsce w odniesieniu do demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.	SOC2A_W02, SOC2A_W05	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Egzamin, Prezentacja
W2	Zna właściwe dla innych nauk społecznych (ekonomia, filozofia, politologia) sposoby wyjaśniania funkcjonowania demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego, rozumie specyfikę socjologicznych wyjaśnień.	SOC2A_W06, SOC2A_W07, SOC2A_W14	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Egzamin, Prezentacja
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	W odniesieniu do wybranych zagadnień demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego umie zestawić wyjaśnienie o charakterze ekonomicznym, politologicznym, filozoficznym z wyjaśnieniem o charakterze socjologicznym.	SOC2A_U01, SOC2A_U06	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Prezentacja
U2	Posiada umiejętność analizowania wybranych zjawisk związanych z funkcjonowaniem społeczności lokalnej i mechanizmów władzy z uwzględnieniem kontekstów historycznych, politycznych, kulturowych i społecznych.	SOC2A_U08, SOC2A_U11	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Prezentacja
Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Wzmocnienie kompetencji obywatelskich związanych z artikulacją interesów jednostkowych i grupowych, zbiorowym podejmowaniem decyzji oraz realizowaniem programów społecznych.	SOC2A_K03, SOC2A_K05	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Prezentacja

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Demokracja lokalna i społeczeństwo obywatelskie. Treści według programu ćwiczeń i wykładów.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Ćwiczenia audytoryjne	15
Przygotowanie do zajęć	25
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	25
Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2
Dodatkowe godziny kontaktowe	5
Przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	25

Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 127
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 45

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	<p>W ramach ćwiczeń poruszone zostaną następujące tematy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Renesans idei społeczeństwa obywatelskiego 2. Dialog w demokracji lokalnej - ograniczenia deliberacji 3. Demokracja miejska i ruchy społeczne 4. Zasoby lokalne i ekonomizacja III sektora <p>Lektury obowiązkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jerzy Szacki. 1997. Wstęp. Powrót idei społeczeństwa obywatelskiego. [w:] Jerzy Szacki (red.). Ani Książę, ani kupiec. Obywatel. Idea społeczeństwa obywatelskiego w myśli współczesnej. Kraków-Warszawa: Znak-Fundacja im. Stefana Batorego, s. 5-62 • Kazimierz W. Frieske. 2008. Fatamorgana deliberacji. [w:] Jacek Sroka (red.). Wybrane instytucje demokracji partycypacyjnej w polskim systemie politycznym. Warszawa: IPISS, s. 190-204 • Sherry A. Arnstein. 2012. Drabina partycypacji [w:] Partycypacja. Przewodnik Krytyki Politycznej. Warszawa: Wyd. Krytyki Politycznej, s. 12-39 • Maciej Kowalewski. 2016. Protest miejski. Przestrzenie, tożsamość i praktyki niezadowolonych obywateli miast. Kraków: Nomos - podrozdział „Miejskie ruchy społeczne. Zorganizowane niezadowolone mieszkańców miast” (s. 161-204) • Przemysław Pluciński. 2014. Demokracja miejska, czyli lokalizm, miejskie ruchy społeczne i walki o miasto [w:] Mariusz Baranowski (red.) Demokracja i rola obywatela. O napięciu pomiędzy państwem, społeczeństwem i procesami globalizacyjnymi. Poznań: Wyd. UAM (s. 127-148) • Jakub Wygnański. 2008. Ekonomizacja sektora pozarządowego. Zarządzanie Publiczne 1/2008, s. 23-66 • Barbara Lewenstein. 2004. Zasoby lokalne: zarys koncepcji.[w:] Piotr Gliński i in. (red.). Samoorganizacja społeczeństwa Polskiego: III sektor i wspólnoty lokalne w jednoczącej się Europie. Warszawa: IFiS PAN, s. 281-301. • Jennifer M. Brinkerhoff. 2006. Ramy definicyjne partnerstwa pomiędzy sektorem rządowym a organizacjami non-profit. [w:] Trzeci sektor dla zaawansowanych. Współczesne teorie trzeciego sektora – wybór tekstów. Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jawor, s. 85-102 <p>Ocena z ćwiczeń będzie wystawiona na podstawie kolokwium zaliczeniowego (KL) i prezentacji przygotowywanej przez studentów w grupach (P).</p> <p>W przypadku, gdy w terminarzu zajęć będzie brakowało tematów na prezentacje prowadzący zleci studentom pracę pisemną.</p> <p>Ocena końcowa z ćwiczeń = 0.5xKL + 0.5xP</p> <p>Warunkiem koniecznym zaliczenia ćwiczeń jest uzyskanie zaliczenia z kolokwium.</p> <p>Osoby wielokrotnie wykazujące się aktywnością podczas zajęć mogą uzyskać podniesienie oceny końcowej o pół stopnia.</p> <p>Za każde przyłapanie na nieznanym tekście grozi obniżenie oceny końcowej o pół stopnia.</p> <p>Prowadzący może wprowadzić krótkie kolokwia na początku zajęć (tzw. wejściówki) w celu zdyscyplinowania studentów. Brak zaliczenia wejściówki będzie skutkowało obniżeniem oceny końcowej z ćwiczeń o pół stopnia.</p> <p>Regulamin pracy nad projektami zostanie przedstawiony na pierwszym spotkaniu.</p>	W1, W2, U1, U2, K1	Ćwiczenia audytoryjne

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
2.	Celem kursu jest zaznajomienie studentów z wybranymi zagadnieniami współczesnej demokracji, w szczególności z problematyką demokracji lokalnej i samorządności terytorialnej, partycypacji obywatelskiej, społeczeństwa obywatelskiego oraz, na tym tle, z zasadami funkcjonowania administracji publicznej. Poza kwestiami dotyczącymi teorii demokracji, modeli samorządności i społeczeństwa obywatelskiego, znaczna część wykładów dotyczyła będzie dotyczyła praktyki funkcjonowania gmin, powiatów i województw samorządowych w Polsce, a także głównych problemów rozwoju regionalnego.	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Mini wykład, Dyskusja, Studium przypadku (ang. case study), Debata oksfordzka

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Egzamin	
Ćwiczenia audytoryjne	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Kolokwium, Prezentacja	

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Zaliczenie ćwiczeń w 2 i 3 terminie = pisemne kolokwium zaliczeniowe (połączone z odpowiedzią ustną w przypadku dużej liczby nieobecności)

Sposób obliczania oceny końcowej

Ocena końcowa będzie obliczana według wzoru: Ocena końcowa = (ocena z egzaminu) x 0,8 + (ocena z ćwiczeń) x 0,2
Warunkiem uzyskania pozytywnej oceny końcowej jest otrzymanie przynajmniej oceny 3.0 z ćwiczeń audytoryjnych.

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Odrabianie nieobecności powstałych na ćwiczeniach polega na sprawdzeniu wiedzy studenta na temat omawianych lektur (na konsultacjach).

Wymagania wstępne i dodatkowe

brak

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.
Ćwiczenia audytoryjne: Studenci przystępując do ćwiczeń są zobowiązani do przygotowania się w zakresie wskazanym każdorazowo przez prowadzącego (np. w formie zestawów zadań). Ocena pracy studenta może bazować na wypowiedziach ustnych lub pisemnych w formie kolokwium, co zgodnie z regulaminem studiów AGH przekłada się na ocenę końcową z tej formy zajęć.

Literatura

Obowiązkowa

1. Zalecana literatura:
2. Gąciarz, Barbara. 2004. INSTYTUCJONALIZACJA SAMORZĄDNOŚCI TERYTORIALNEJ. AKTORZY
3. I EFEKTY, Warszawa: Wyd. IFiS PAN.
4. Lewenstein, Barbara. 1999. WSPÓLNOTA SPOŁECZNA A UCZESTNICTWO LOKALNE. MONOGRAFIA
5. PROCESÓW UCZESTNICTWA W SAMORZĄDZIE TERYTORIALNYM W PIERWSZYCH LATACH
6. TRANSFORMACJI W POLSCE, Warszawa: INS UW.
7. Putnam, Robert. 2008. SAMOTNA GRA W KRĘGLE. UPADEK I ODRODZENIE WSPÓLNOT LOKALNYCH
8. W STANACH ZJEDNOCZONYCH, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
9. Tilly, Charles. 2008. DEMOKRACJA, Warszawa: Wydawnictwo PWN.
10. Wnuk-Lipiński, Edmund. 2004. ŚWIAT MIĘDZYEPOKI. GLOBALIZACJA, DEMOKRACJA, PAŃSTWO
11. NARODOWE, Warszawa: Wydawnictwo ZNAK - Instytutu Studiów Politycznych PAN.

Badania i publikacje

Publikacje

1. Barbara Gąciarz i Jerzy Bartkowski. 2012. Samorząd a rozwój. Instytucje, obywatele, podmiotowość. Warszawa: IFiS PAN
2. Barbara Gąciarz. 2012. Instytucjonalizacja samorządu terytorialnego a szanse rozwoju społeczności lokalnych i regionalnych. "Studia Humanistyczne AGH" 4/2012, s. 19-27
3. Barbara Gąciarz. 2004. Instytucjonalizacja samorządności terytorialnej w Polsce. Aktorzy i efekty. Warszawa: IFiS PAN.
4. Tomasz Piróg. 2016. Dialog obywatelski w perspektywie socjologicznej. Mity i realia dobrego rządzenia. Kraków: Nomos.

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
SOC2A_K03	Jest przygotowany do otwartego uczestnictwa w dyskusji, wyrażania i przyjmowania uwag krytycznych.
SOC2A_K05	Zdaje sobie sprawę z konieczności bycia aktywnym aktorem życia społecznego i angażuje się w lokalne i globalne działania społeczne oraz ma świadomość znaczenia myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.
SOC2A_U01	Poprawnie stosuje specjalistyczną terminologię z zakresu socjologii i pokrewnych nauk społecznych i humanistycznych.
SOC2A_U06	Posiada umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy do pogłębionej analizy przemian we współczesnej Polsce i we współczesnym świecie oraz prowadzenia debaty na temat zachodzących zmian.
SOC2A_U08	Potrafi skonstruować i prowadzić różne projekty badawcze z zakresu socjologii z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi badawczych.
SOC2A_U11	Przygotowuje zaawansowane prezentacje ustne w języku polskim i w języku angielskim (na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) dobierając odpowiednie strategie argumentacyjne i formułuje odpowiedzi na krytykę tych argumentów.
SOC2A_W02	Ma poszerzoną wiedzę o naukach społecznych i humanistycznych oraz relacjach między nimi (ekonomia, filozofia, politologia, antropologia).
SOC2A_W05	Ma poszerzoną wiedzę o normach konstytuujących i regulujących struktury i instytucje społeczne, potrafi zinterpretować ich źródła i wpływ na ludzkie zachowania.
SOC2A_W06	Ma poszerzoną wiedzę o relacjach zachodzących między procesami, strukturami i instytucjami społecznymi oraz między ich elementami.
SOC2A_W07	Ma poszerzoną wiedzę o rodzajach więzi społecznej i prawidłowościach, którym podlegają oraz o zjawiskach i procesach charakterystycznych dla grup społecznych.
SOC2A_W14	Zna i potrafi wyjaśnić przemiany zachodzące we współczesnej Polsce w wymiarach społecznym, politycznym, kulturowym i ekonomicznym oraz na poziomie zaawansowanym zna zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości.